

Sürücü çalışma süresi nasıl belirlenir ve hesaba katılır?

Sürücülerin çalışma süreleri, hem günlük hem de haftalık çalışma saatleri ve fazla mesai saatleri de dahil olmak üzere haftalık azami çalışma saati limiti Sürücülerin Çalışma Saatleri Yasasında düzenlenmiştir.

Kanun ayrıca sürücünün fazla mesai yapmasının tanımını ve işverenin özel ihtiyaçları nedeniyle sürücü tarafından yapılan fazla mesainin yıllık azami sınırını da içermektedir.

Öte yandan, fazla mesainin uygun miktarda ek ödeme veya izin ile telafi edilmesi İş Kanunu tarafından düzenlenen genel kurallara göre gerçekleşir.

Bkz: [Çalışma süresi nasıl belirlenir ve hesaba katılır | Biznes.gov.pl - İşletmeler için bilgi hizmetleri](#)

Yukarıdakiler ışığında, fazla mesainin gerçekleşip gerçekleşmediğini doğrulamak ve tahakkunun doğruluğunu kontrol etmek aşağıdaki kavram ve ilkeler hakkında bilgi sahibi olmayı gerektirir:

Bir sürücünün çalışma süresi, karayolu taşımacılığının gerçekleştirilmesinde yer alan ve özellikle aşağıdakileri kapsayan tüm faaliyetleri içeren, işin başlangıcından bitimine kadar geçen süredir:

- sürüş;
- yükleme ve boşaltma ve yükleme ve boşaltmanın denetlenmesi;
- binen ve inen kişilere gözetim ve yardım;
- yönlendirme faaliyetleri;
- araçların ve römorkların günlük bakımı;
- resmi bir görevi yerine getirmek veya kişilerin, araçların ve mülkün güvenliğini sağlamak amacıyla üstlenilen diğer işler;
- gerekli idari formaliteler;
- aracın temiz tutulması.

Bir sürücünün çalışma süresine, sürücünün günlük çalışma süresinin en az 6 saat olması halinde işverenin vermeye yükümlü olduğu 15 dakikalık bir mola da dahildir.

Sürücünün çalışma süresine, normal çalışma süresi çizelgesinin dışında kalan ve sürücünün iş yerinde çalışmaya hazır bir şekilde beklediği, özellikle de yükleme veya boşaltma için beklediği, öngörülebilir süresi yola çıkmadan önce veya ilgili sürenin başlamasından önce sürücü tarafından bilinmeyen süre de dahildir.

Bir sürücünün çalışma süresi şunları içermez:

- sürücü çağrı süresi boyunca çalışmamışsa çağrı süresi;
- sürüş sırasında gerekçesiz durmalar;
- kesintisiz günlük dinlenme;
- aralıklı çalışma süresi sisteminin uygulanmasından kaynaklanan molalar.

Günlük çalışma saatleri

Çalışma süresinin hesaplanması ve fazla mesai ücretine hak kazanmanın belirlenmesi amacıyla, 24 saatlik bir süre, sürücünün yürürlükteki çalışma süresi çizelgesine göre işe başladığı saatten başlayarak birbirini izleyen 24 saat şeklinde anlaşılmalıdır. Bir çalışanın işveren tarafından belirlenen bireysel çalışma süresi çizelgesi farklı başlangıç ve bitiş saatleri öngörebilir; böyle bir durumda, çalışanın aynı gün içinde tekrarlanan çalışması fazla mesai teşkil etmez.

Gece mesaisi

- a) Bir sürücünün çalışma süresinin hesaplanması amacıyla gece süresi- Sürücülerin Çalışma Saatleri Yasası hükümleri uyarınca, işin gece yapıldığı durumlarda, bir sürücünün çalışma süresi, birbirini izleyen iki günlük dinlenme süresi veya bir günlük ve haftalık dinlenme süresi arasında 10 saati aşmamalıdır. Gece süresi, 00:00 ile 07:00 arasındaki dört saatlik süreyi ifade eder; bu hükümdeki gece tanımı yalnızca çalışma süresinin belirlenmesi amacıyla geçerlidir.
- b) İş Kanunu uyarınca ek ücret hakkının belirlenmesi amacıyla gece süresi, 21:00 ile 07:00 saatleri arasındaki sekiz saatlik süreyi kapsar. Gece süresi işveren tarafından iş yönetmeliklerinde belirlenir, toplu sözleşme ile de belirlenebilir ve iş yönetmelikleri oluşturma veya toplu sözleşme imzalama yükümlülüğünün bulunmadığı durumlarda, işveren iş yerinde geçerli olan gece süresini çalışana yazılı olarak bildirir.

Gece mesaisi ek ödemesi.

Gece çalışması yapan bir sürücü, gece çalışmasının her bir saati için asgari ücrete dayalı saat ücretinin %20'si oranında ek ücret alma hakkına sahiptir.

Önemli! 2023 yılında, asgari ücret 1 Ocak'tan itibaren brüt 3490 PLN ve 1 Temmuz'dan itibaren **brüt 3600 PLN** olmuştur.

Gece vardiyası ödeneği tüm gece çalışanlarına verilir ve diğer ödeneklerden bağımsızdır; özellikle de o zamana denk gelen fazla mesai ödeneğinden bağımsız olarak verilir.

İşveren, gece çalışmasının ücretlendirilmesi için İş Kanunu'nda öngörülenlerden daha elverişli kurallar öngörebilir.

İşyeri dışında sürekli olarak gece çalışması yapan çalışanlar için, gece çalışması ödeneği, beklenen gece çalışmasına karşılık gelen sabit bir oranla değiştirilebilir.

Götürü miktar, tahmin edilen gece çalışması miktarına karşılık gelecek şekilde belirlenmelidir. Gece boyunca fiilen çalışılan saatleri olduğundan düşük gösteren bir götürü tutar belirlenmesi, işvereni gece boyunca fiilen yapılan iş için İş Kanunu'nda belirtilen tutara kadar tazminat ödeme yükümlülüğünden kurtarmaz.

Çağrı üzerine çalışma süresi, bir sürücünün normal çalışma saatleri dışında iş yerinde veya işveren tarafından belirlenen başka bir yerde iş sözleşmesi kapsamında iş yapmak üzere hazır bulunduğu süredir.

Yukarıda atıfta bulunulan çağrı üzerine çalışma süresi için, evde yapılan çağrı üzerine çalışma hariç olmak üzere, sürücü, çağrı üzerine çalışma süresinin uzunluğuna tekabül eden iş dışı zamana veya iş dışı zaman verilemiyorsa, saatlik veya aylık ücretlerle belirlenen kişisel sınıflandırmasına tekabül eden ücrete veya ücret hüküm ve koşulları belirlenirken böyle bir ücret bileşeni belirlenmemişse, ücretin %60'ına hak kazanacaktır.

Bir aracın iki ya da daha fazla sürücü tarafından kullanıldığı durumlarda, sürüşe ayrılmayan süre çağrı üzerine çalışma süredir. Bu tür bir çağrı üzerine çalışma süresi için sürücü, yukarıda açıklandığı üzere "olağan" nöbet süresi için belirlenen ücretin yarısından az olmamak kaydıyla, işverenin ücretlendirme kurallarında belirtilen oranda ücrete hak kazanacaktır.

Müsaitlik süreleri, molalar ve dinlenme süreleri dışında, sürücünün iş istasyonunda bulunmasının gerekmediği ve sürüşe başlamak veya devam etmek ya da başka bir iş yapmak için müsait olduğu süreler anlamına gelir. Müsaitlik süreleri, özellikle, sürücünün feribot veya trenle taşınan bir araca eşlik ettiği süreyi, sınır geçişlerindeki bekleme süresini ve trafik kısıtlamaları nedeniyle geçen süreyi içerir.

Çalışma programının dışında kalan müsaitlik süreleri çağrı üzerine çalışma süresi olarak kabul edilir. Göreve dayalı çalışma süresinin uygulandığı bir sürücünün günlük çalışma süresinde çalışmadığı durumlarda, çağrı üzerine olarak geçirilen süreler 8 saate kadar çalışma süresinden, diğer durumlarda çağrı üzerine çalışma süresinden sayılır.

Çalışma saatleri.

Bir sürücünün çalışma süresi günde 8 saati ve ortalama beş günlük bir çalışma haftasında 4 ayı aşmayan bir referans dönemi boyunca ortalama 40 saati aşmamalıdır.

Çalışma süresinin günde 12 saate kadar uzatılmasına izin verilen çalışma süresi programları (eşdeğer çalışma süresi sistemi kapsamında) karayolu taşımacılığı yapan sürücülere uygulanabilir. Bu durumda referans süresi 1 ayı geçemez, ancak özellikle haklı durumlarda en fazla 3 aya kadar ve mevsime veya hava koşullarına bağlı çalışma durumunda en fazla 4 aya kadar uzatılabilir.

Bir sürücünün haftalık çalışma süresi, fazla mesai de dahil olmak üzere, dört ayı aşmayan kabul edilmiş bir referans dönemi boyunca ortalama 48 saati geçemez. Bununla birlikte, haftalık çalışma süresi, kabul edilen referans dönemi boyunca ortalama haftalık çalışma süresinin 48 saati aşmaması kuralına tabi olmak kaydıyla maksimum 60 saate kadar uzatılabilir.

Yukarıdaki düzenleme, birden fazla işveren tarafından istihdam edilen bir sürücü için de geçerlidir. Bu nedenle, sürücünün iş yaptığı işverenlerin (kuruluşların) sayısına bakılmaksızın, ortalama haftalık çalışma süresi, 4 ayı aşmayan kabul edilmiş bir referans dönemi boyunca ortalama 48 saati geçemez.

Dolayısıyla çalışma saatleri söz konusu işverenle değil sürücü ile ilgilidir.

Kabul edilen referans dönemi içerisinde haftalık ortalama çalışma süresinin 48 saati aşmaması kuralına tabi olarak çalışma süresinin haftalık 60 saate kadar uzatılabilmesine ilişkin düzenleme ve bu kuralın sürücünün iş sağladığı işverenlerin sayısına bakılmaksızın sürücüye atıfta bulunması, 561/2006 (AT) sayılı Tüzüğün 3. Maddesinde ve AETR Anlaşmasının 2(2) Maddesinde listelenen araçlar için geçerli değildir.

Fazla mesai.

Çalışan için geçerli olan çalışma süresi standartlarını aşan çalışmalar ve sürücü için geçerli olan çalışma süresi sistemi ve programından kaynaklanan günlük uzatılmış çalışma saatlerini aşan çalışmalar fazla mesai teşkil eder.

Aşağıdaki durumlarda fazla mesaiye izin verilir:

- İnsan hayatını veya sağlığını ve mülkü korumak veya acil bir durumla başa çıkmak için sürücü tarafından harekete geçilmesini gerektiren durumlar ve olaylar,
- İşverenin özel ihtiyaçları..

Şoförler söz konusu olduğunda, işverenin özel ihtiyaçlarından kaynaklanan yıllık fazla mesai limiti takvim yılı başına 260 saati geçemez.

İşverenin bir toplu sözleşme kapsamında olmaması veya iş yönetmeliği oluşturmakla yükümlü olmaması halinde, toplu sözleşmede veya iş yönetmeliğinde ya da iş sözleşmesinde daha yüksek bir limit belirlenebilir.

Ortalama haftalık fazla mesai limiti

Bir sürücünün haftalık çalışma süresi, fazla mesai de dahil olmak üzere, dört ayı aşmayan kabul edilmiş bir referans dönemi boyunca ortalama 48 saati geçemez.

Yukarıda atıfta bulunulan haftalık çalışma süresi, 4 ayı aşmayan kabul edilmiş bir referans dönemi boyunca ortalama haftalık çalışma süresinin 48 saati aşmaması halinde 60 saate kadar uzatılabilir.

Yukarıdaki düzenleme, birden fazla işveren tarafından istihdam edilen bir sürücü için de geçerlidir. Bu nedenle, sürücünün iş yaptığı işverenlerin (kuruluşların) sayısına bakılmaksızın, ortalama haftalık çalışma süresi, 4 ayı aşmayan kabul edilmiş bir referans dönemi boyunca ortalama 48 saati geçemez.

Fazla mesai için tazminat yöntemi.

İş Kanunu, fazla mesainin telafi edilmesi için iki yol öngörmektedir:

- Ücretin %50'si veya %100'ü oranında ek ödeme

➤ Serbest zaman tanınması.

Fazla mesai için, normal ücrete ek olarak aşağıdaki miktarlarda bir ödenek verilir:

- 1) Ücretin yüzde 100'ü - meydana gelen fazla mesai için:
 - Çalışanın zorunlu çalışma programına göre, geceler, çalışan için çalışma günü olmayan Pazar günleri ve resmi tatiller,
 - Çalışanın çalışma programına uygun olarak Pazar günü veya resmi tatil çalışması yerine çalışana verilen bir izin gününde,
- 2) Ücretin yüzde 50'si - 1. maddede belirtilen günlerin dışındaki herhangi bir güne denk gelen fazla mesai için.

Çalışanın fazla mesai ödeneği almaya hak kazandığı fazla mesai nedeniyle fazla mesai aşılmadığı sürece, kabul edilen referans döneminde ortalama haftalık çalışma süresi standardını aşan her fazla mesai saati için, günlük çalışma süresi standardını aşması nedeniyle %100 fazla mesai ödeneği ödenecektir.

Ödeneğin hesaplanmasına esas olan ücret, çalışanın saatlik veya aylık bir oranla belirlenen kişisel kademesinden kaynaklanan ücretini veya ücret koşulları belirlenirken böyle bir ücret bileşeni ayırt edilmemişse, ücretin %60'ını içerir.

Bir işveren ancak aşağıdaki durumlarda fazla mesai ücreti ödeme yükümlülüğünden muaf tutulabilir:

- Günlük standardın aşılması nedeniyle fazla mesai yapılmasından hemen sonra gerçekleşen çalışmalar için, ücretlerin ödenmesi gereken tarihten önce, işveren, çalışanın talebi üzerine izin verecektir. Çalışılan fazla mesai karşılığında, işveren, çalışanın talebi üzerine aynı miktarda (1:1) tatil izni verebilir. Böyle bir talep yazılı olarak yapılmalıdır. Çalışanın talebine bağlı olarak, İşveren, çalışanın talebi olmaksızın fazla mesai yerine izin verdiğinde
- bir sonraki ödeme döneminde de fazla mesai yerine izin verilebilir. Bu durumda, işveren en geç ödeme döneminin sonuna kadar, çalışılan fazla mesai saatlerinin yarısı oranında (1:1,5) izin verir; ancak bu durum çalışanın aylık çalışma saatlerinin tamamı için ödenmesi gereken ücrette bir azalmaya neden olmaz.

Fazla mesai ödeneği, toplu ödeme ile değiştirilebilir. Fazla mesai ödeneği yerine toplu ödeme yapılmasına, sadece sürekli olarak iş yeri dışında çalışan işçiler için izin verilir. Toplu ödemenin miktarı, öngörülen fazla mesai miktarına karşılık gelmelidir.

Yasal dayanak

- 16 Nisan 2004 tarihli Sürücülerin Çalışma Saatleri Yasası'nın 20, 21. Maddeleri;
- 26 Haziran 1974 tarihli İş Kanunu'nun 29 § 3, 104¹ § 1 ve 4, 151¹ § 1 ve 4, 151² § 1-3, 151⁵ § 1 ve 3, 151⁷ § 1, 151⁸ § 1 ve 2, 240 § 1 maddeleri;
- 13 Eylül 2022 tarihli asgari ücret ve 2023 yılındaki asgari saat ücretine ilişkin yönetmelik.